

MISIONÁRI

Owen Stanley

ARAXON

MISIONÁRI

Owen Stanley

Owen Stanley
Misionári

Vydavateľstvo Araxon, Košice
www.araxon.sk

Z anglického originálu *The Missionaries* preložil Peter Pavlisko.

Táto kniha ani žiadna jej časť nesmie byť reprodukovaná a šírená v papierovej, elektronickej alebo inej podobe bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Toto dielo je fikcia. Mená, osoby, miesta a príhody sú produktom autorovej fantázie, alebo použité fiktívnym spôsobom. Akákoľvek podobnosť so skutočnými osobami, organizáciami alebo udalosťami je čisto náhodná.

Copyright © 2016 Owen Stanley
Translation © 2018 Peter Pavlisko
Cover Image © 2018 Johannes Kert Roots
Všetky práva vyhradené.

ISBN 978-80-973124-0-4

Obsah

Kapitola I	7
Kapitola II	13
Kapitola III	27
Kapitola IV	45
Kapitola V	61
Kapitola VI	81
Kapitola VII	97
Kapitola VIII	115
Kapitola IX	133
Kapitola X	151
Kapitola XI	159
Kapitola XII	171
Kapitola XIII	185
Kapitola XIV	207
Kapitola XV	227
Kapitola XVI	235

Kapitola I

LIETADLO PIPER AZTEC vyletelo z oblakov a rozoklaná zelená masa Slonieho ostrova sa zjavila priamo pod jeho nosom. Veky potom, čo mocné vulkanické sily vytlačili z morského dna jeho pohoria a vrcholy chrliace prúdy lávy a chuchvalce sírnatého dymu do pasátov Južného Pacifiku. Po nich jemnejšie, ale nemenej vytrvalé sily vetra a dažďa ostrov spoločne tvarovali, prinášajúc a zavlažujúc semienka, ktoré ho pokryli bujnými pralesmi. Rieky vyryli hlboké údolia pomedzi horské hrebene, berúc so sebou tisícročia nánosov, aby nakoniec naplnili rozľahlé močiare na jeho východnom konci.

A teraz, do tejto lenivej a nič si nenárokujúcej vlasti domorodcov, prichádzala sila zmien mocnejších než láva a oheň, či zemetrasenia a zosuvy pôdy. Dr. Sydney Prout, Ph.D z Londýna, niekdajší prednášajúci sociológie na Manchesterskej Univerzite, bol vybraný za Vedúceho Misie Spojených národov na Sloní ostrov. Neuveriteľne vychudnutá, jeho schátralá telesná schránka bola korunovaná kost-

natou hlavou, ktorej hlavnými črtami boli prikrývka ryšavých štetín na temene a dvojica prenikavých šedých očí.

„Tak tu ho máme,“ povedal Ross McLennan, pilot, „Sloní ostrov.“

„V Pacifiku nie sú žiadne slony. Aký nezmyselný názov.“

„Raz tu jeden bol. Patril Blackbirdovi McGarvey, starému kapitánovi. Zablúdl sa do náčelníkovej dcéry, ale jej tatko zbadal jeho škuner a zrátal si, že muž s takým veľkým kanoe bude vedieť vysoliť sakra veľké prasa za jeho dcéru. Blackbird vyskúšal každý úskok, aký len vedel, aby to dievča získal, ale nešlo to. Náčelníkovi v hlave utkvelo, že biely muž má všetko väčšie než hnedý, a chcel svoj podiel. A tak Blackbird načas ostrúhal, až kým jedného dňa v Sydney nenarazil na cirkus. Mali tam chorľavé mláďa slona, čo chceli zavesiť na krk nejakému zelenáčovi, akým Blackbird nepochybne bol. Zaplatil za neho majland, strčil do podpalubia, priniesol sem, nasadil si najlepšie klobúk a najkrajšiu vestu a vypustil ho na pláž, aby získal svoju vyvolenú. Miestnym stačil jediný pohľad aby si naložili do nohavíc. Zmizli v krovinách a mesiac ich nebolo. Nikdy to dievča nezískal – zdúchla aj s jej otcom. Blackbirda sklátil týfus a jeho loď šla ku dnu aj s celou posádkou. Skutočný smoliar.“

„A čo sa stalo so slonom?“

„Netuším. Predpokladám, že ho miestni *ňam-ňam* keď na tú vec nazbierali dostatok guráže. Títo pobrežní bastardi obstoja ako-tak na pohľadnici, ale

stačí jedno bafnutie horalov a sú v korunách paliem tak rýchlo, ako keby mali v zadku zapichnutý bodliak.“

Prout sa zamračil; hrubo pohrdavý rasizmus pilota ho prekvapil, aj keď o podobných postojoch čítaval v magazíne *Rasové vzťahy*. Šikovne vrátil rozhovor do striktnejšej sociologickej roviny.

„Títo horali, sú takí divokí a krutí, ako sa o nich hovorí?“

„Ó áno, je to banda násilníkov, len čo je pravda. Volajú sa Moroci. Ale Rodž ich má celkom skrotečných. Dobre s nimi vychádza.“

„Rodž?“

„Je MS – Miestny správca. Roger Fletcher, jeho meno, ale tu ho volajú skôr „Vták Búrlivák“. Dobrý chlap, keď sa s ním lepšie spoznáte. Veľmi praktický.“

Prout zovrel pery. „Praktický.“ Ktokoľvek, koho človek ako McLennan nazve „praktický“, takmer isto opovrhne sociológiou a bude náchylný ignorovať správne úradné postupy. „Podľa toho čo sme počuli v New Yorku, nevyzerá byť veľmi úspešný. Preto sme ho prišli vystriedať.“

„Hej. Počul som, že idete vytlačiť Austráliu. Myslíte si, že na to nemáme, je to tak?“

„Vôbec nie. Ale nanešťastie Austrália dovolila nekvalifikovanému a naozaj veľmi spiatočníckemu mužovi, aby si robil, čo chce s týmto ostrovom, tak dlho, že sa tu nedosiahol žiadny spoločenský ani ekonomický pokrok. V tejto fáze procesu dekolonizácie Austrália cíti, že by pre ňu bolo menej trápne,

ak by zodpovednosť za prípravu domorodcov na nezávislosť prevzali Spojené národy. Preto som tu ja.“

Ross strávil túto informáciu, a podobne ako väčšina profesionálnych pilotov, rezervovaný a pokojný muž, nepovedal nič. Iba stiahol výkon motora a naklonil lietadlo do mierneho klesania, aby nad pobrežie vstúpil vo výške 5 000 stôp.

„Letisko je vysoko v horách, okolo 3 000 stôp. Podnebie na pobreží je sakra príšerné – samé moskyty a močiare. Angľani tu boli počas vojny a postavili dráhu hore v Ungabunga. Správcovia vždy sídlili tam. Mimochodom, práve prelietame ponad Byronov záliv.“

„Len mi nevravte, že aj Lord Byron si sem prišiel hľadať ženu.“

Pilot naňho vrhol pobavený úšľabok. „Nie, nič také. Len prvý MS, Carstairs, šialený blbec. Tento ostrov ich priťahuje. Tento mal slabosť pre veľkých básnikov. Pozrite sa na mapu. Poondené mená básnikov všade naokolo.“

Ako míňali pláže pod nimi, Ross zdvihol nos lietadla a pridal plyn, aby zmiernil zostup, a potom vyrovnal. Pred nimi sa ukázali majestátne štíty Shakespeara a Miliona, s Wordsworthom trochu ďalej vzadu. Aj o jedenástej dopoludnia ranné mraky zostávali blízko vrcholcov.

Leteli ďalej v tichosti a Prout pozoroval svoje nové predmety zodpovednosti, ako ich míňali pod sebou. Blízko pobrežia bolo pár roztrúsených dedín, poblíž

močiarov, ktoré boli rozdelené na útržky lagún kalnými vodami rieky Ungabunga, ako sa pomaly hýbala smerom k otvorenému moru, odrážajúc slnečné lúče. Vpredu boli pohoria, jednotvárne zelené, na úbočiach ktorých nebolo najmensej známky ľudského osídlenia či aktivity.

Ako dosiahli bod, kde sa Ungabunga vynára zo svojho horského väzenia, Ross naklonil lietadlo a zatočili do údolia, ktoré nejako uniklo literárnemu plieneniu prvého Miestneho správcu. Výbežky hôr pod nimi začali stúpať a Prout čoskoro mohol vidieť drobučké osady tvorené chatrčami so slamenými strechami a záhradkami roztrúsenými po lese. Spolu s chrbátmi hrebeňov uvidel cestičky, ako pavučinky červenej sopečnej hliny, ktoré jasne vynikali proti zeleni. Na dne údolia sa penili vody Ungabungy.

Steny údolia sa postupne dvíhali okolo nich a po niekoľkých minútach Ross naklonil doľava a zatočil k rokline vymytej jedným z prítokov; čoskoro ukázal na výbežok pod nimi na Proutovej strane a skríkol „Ungabunga!“

Dvetisíc stôp pod nimi bola jasne viditeľná pristávacia dráha, na jednom konci zatienená po strane takmer kolmou stenou úbočia hory, ohraničená na druhom konci zrázom padajúcim strmo do rieky hneď za veterným rukávom indikujúcim smer vetra. Na hornom konci pod horou stála palisádou obohnaná pevnosť s niekoľkými budovami vo vnútri, ďalšie stavby lemovali bok dráhy pozdĺž horskej steny.

Aj z tejto výšky bolo ale zjavné, že ich príchod bol

prinajmenšom neočakávaný. Dráha bola obsadená niečím, čo vyzeralo ako dve mužstvá nastúpené proti sebe, s ďalšou skupinou prizerajúcou sa z konca dráhy pri pevnosti. Ross upravil klapky a položil lietadlo do ľavotočivého krúženia, čo najprv zakrylo Proutovi výhľad, ale ako klesali nižšie, videli, ako sa mužstvá prihnali k sebe a začali sa mlátiť s barbarským zápalom. Vo chvíli, keď Ross klesol s lietadlom do výšky tisíc stôp nad dráhou, už bolo vidno, že účastníkmi sporu boli zúrivi tmavo-koží muži nižšieho vzrastu, zdobení perím, horlivo zaneprázdnení vytĺkaním duše jeden z druhého drevenými kyjmi.

„Vyzerá to tak, že som prišiel práve včas,“ poznamenal Prout zamyslene.

Kapitola II

NA SVITANÍ, kým Prout bol ešte v posteli v Ra-baul, v Papui-Novej Guinei, dedinčania z Niovero a Lavalava už započali svoj päťnástmíľový výlet zo svojich horských útočísk do Ungabunga. Cesta sa točila nadol popri výbežkoch a horských potokoch, vytrvalo klesajúc – rovná červená stuha zákona a poriadku proti chaosu džungle nad ňou i pod ňou, presekaná a vypálená na príkaz vlády pred dvadsiatimi rokmi, ale stále široká dosť na koňa alebo motorku a, samozrejme, na tiché chodidlá Morokov.

Hoci nebolo oficiálne obdobie dažďov, v noci výdatne pršalo a tráva popri chodníku sa trblietala kvapkami vody, ktoré zmáčali nohy mužov, ako sa popri nich obtierali. V údoliach sa od noci ešte držal studený vzduch, až dych vytváral obláčiky. Boli to muži nízkeho vzrastu, obyvatelia hôr, pletence svalov ich nôh tvarované rokmi krutej námahy na úbočiach hôr a lesných cestičkách. Ich hlavy sa skveli perím papagájov a ďalšieho tropického vtáctva, ich tváre boli pomalované sýtymi okrovými odtieňmi a flakaté

šťavami divokých bobúľ, len ich oči sa pod hustými prečnievajúcimi obočiami leskli chladom smrteľnej vážnosti. Cez ich zahnuté ovisnuté nosy boli prestrčené zakrivené diviacie kly, ktorých špice sa klenuli nahor smerom k tým iskrivým, maniackym očiam. Okolo pásov mali na opaskoch rozvešané pletence stehenných kostí.

Hrnúce sa šíky mužov sa ježili lukmi, zväzkami šípov – niektoré s hrotmi z úlomkov kovového šrotu, oštepmi z tmavého palmového dreva – zúbkovanými a ostnatými aby trhali vnútornosti nepriateľov, hladkými kyjakmi na dohovor s dobytkom, zvráštenými a sukovitými kyjakmi na riešenie súkromných sporov jediným zdrvujúcim úderom, kamennými sekeromlatmi v tvare disku na usekávanie hláv, alebo v tvare ananásu na trieštenie kostí končatín, a mnohí niesli tiež bambusové zakáľacie nože, tvrdené v ohni a začiernené používaním.

Niektoré zbrane boli nové a nevyskúšané, ale iné boli starými spoločníkmi v mnohých krvavých šarvátkach a výtržnostiach a mali svoje mená, ako verné psy. „Luskáčik na lebky,“ „Starý oslepovač,“ „Pros o milosť“ a „Krvavá skaza,“ to všetko boli kyjaky či oštepy, ktoré svoju slávu ukázali už na stovke či viac ľudových zábav.

S mužmi sa pohybovali malé skupinky žien, každá nesúca na chrbte zopár plátených vriec so sladkými zemiakmi a inou zeleninou. Boli to ošumelé stvorenia, strohé ako ich muži, len bez toho vražedného pohľadu, ktorý rozžaroval výraz ich mužov. Prsia tých

zrelších boli ploché a ovisnuté, plieskajúce proti ich hrudi ako sa nahýnali vpred do svojich bremien.

Ako sa šíky mužov a žien priblížili stanici, ich skupiny sa začali zhromažďovať pri potokoch, ktoré pretínali cestu, umývajúc blato zo svojich nôh a, v prípade mužov, venujúc sa maľovaniu jeden druhého – kúsok červenej okry do obočia, šľavu z bobule *mirima* na rozligotanie čela, prúžok bieleho ílu na nos.

Slnko, aj keď teraz už celkom vysoko, ešte nestihlo vyhnať hmlu z každej brázdy; čochvíľa prichádzali ťahavé výkriky mužov volajúcich jeden druhého z výbežku do výbežku útesov popri ceste. Tieto zvláštne výkriky s ozvenou, kvíliace z hmly a cez rokliny, zneli, že majú v sebe máločo ľudského.

V Ungabunga, Roger Fletcher, Miestny správca Slonieho ostrova – dŕžavy jej Britskej výsosti, Strážca Zlatých nálezísk, Poriadkový sudca, Úradník pre námorné vraky, Daňový kontrolór, Koroner a Súdny exekútor, sa naklonil z verandy svojej pevnosti a odplul si na jaštericu. Dospel na koniec svojej cigarety a tento hrdzavohnedý tvor slniaci sa pri schodoch bol najuspokojivejší cieľ, aký našiel pre svoj tučný pľuvanec nikotínových slín. Potom sa ponoril do vrečka pre zapalovač a zapálil si ďalšiu.

Bol to muž, ktorému tiahlo na štyridsať, vysoký okolo stoosemdesiat, široký, s čiernymi vlasmi a bradou, v ktorej sa leskli stekajúce kvapky potu.

Jeho oči boli modré. Ruky mal strčené v jazdeckých nohaviciach farby khaki s pokazeným poklopcom, ktorý tak bol natrvalo otvorený. Nohavice končili v nepremokavých hnedých topánkach, zatiaľčo na hornej polovici tela mal odeté khaki tričko a hlavu ozdobenú klobúkom z armádnych prebytkov. Cigareta z miestneho tabaku zašúľaného v novinovom papieri, ktorá mu visela z pier, vydávala smrad, aký väčšina ľudí zažije iba na horiacej skládke odpadu – nezameniteľná aróma tlejúcich matracov a začiernečných konzerv. Ale on ich mal rád. Obzvlášť v prvý pondelok v mesiaci, čo bol deň riešenia pozemkových sporov v tábore Ungabunga.

„Koho máme na programe dnes, Olly?“ zavolať s hlavou napoly otočenou smerom k dverám kancelárie, ktoré viedli z verandy. Jeho hlas bol prenikavý a nepríjemný.

V šere kancelárie obrovský biely útvar, „sťa obrovský slimák navlečený do stanu,“ ako by ho Fletcher opísal, sa pomaly zavrtil. Oelrichs, Zástupca miestneho správcu, presúval svoju stopäťdesiatkilovú masu usadenú na masívnej drevenej konštrukcii, aby lepšie videl do rozvrhu pozemkových sporov a zistil tak, ktoré dediny si mali vyjasniť názorové rozdiely v ten deň.

„Jediní zapísaní sú Niovoru a Lavalava,“ zavolať späť, „Sapo a Ganipa odriekli z dôvodu úplavice.“ Vrátil sa ku svojej práci na fingovaní výkazu pohlavných chorôb pre políciu – dielo, ktoré v tomto prípade priam volalo po jeho nezvyčajných schopnostiach.

Narozdiel od Fletchera, Oelrichs mal zjavnú averziu voči fyzickej námahe, oblečený bol celý v bielom hodvábe a za posledných desať rokov zriedka prešiel čo len krok, uprednostňujúc komfort svojich nosidiel a ich štyroch stonajúcich nosičov naverbovaných zo žalára. Tých nebolo nedostatok – ako dobrovoľný nosič Zástupcu miestneho správcu automaticky domorodý porušovateľ zákona získal zníženie trestu o polovicu.

Kým bol v kancelárii, Oelrichs obetovával svoj nie nepatrný intelekt na spracovávanie podvodných výkazov na každý jeden predmet staničného vybavenia od azbestových krytín až po zinkové opaľovacie krémy, a fiktívnych hlásení o spoločenských, politických, ekonomických, vzdelávacích, morálnych, poľnohospodárskych, zdravotníckych, náboženských a meteorologických pokrokoch pre milosrdne vzdialené ministerstvo v austrálskej Canberre. Keď nebol v kancelárii, venoval takú istú cieľavedomú pozornosť jedeniu, buď ako hosť Madame Negrettiovej v Hoteli Cosmopolitan, jedinom hostinci v Ungabunga, alebo v jeho vlastnej skvostnej ubikácii, kde zariadenie bolo prepychové, vínna pivnica katolícka a jeho pohostinnosť povestná.

Vládny úrad bola dobre brániteľná sústava stavieb z hliny a dreva, s puškovými strieľňami do všetkých smerov, obkolesená hradbou z kolov a priekopou. Jediný vchod, orientovaný k letiskovej dráhe, bol chránený drevenou strážnicou a bránou, na noc uzatváranou. Vo vnútri ohrady boli skladiská, zbroj-

nica, služobná miestnosť, strážnica a vlastná studňa. Nad tým všetkým povievala austrálska vlajka. Pod malým kopčekom, na ktorom pevnosť stála, naľavo od nej bol žalár, policajné kasárne, hostinec, obchod, pár domov európskych obyvateľov a zhluk domorodých chatrčí.

Pristávacia dráha sa začínala rýchlo zaplňať domorodcami z Lavalava a Niovero a stovkami divákov z iných dedín. Polícia, v plnom lesku špicatých prilbic, hroziac jazdeckými šablami postupne odzbrojovala bojovníkov, ako vstupovali na letisko pri stanici, a vršila ich zbrane na hromady. Zbrane boli pod policajnou ochranou, ale domorodci namiesto nich dostali palice a bolo im dovolené ponechať si svoje štíty. Muži z Lavalava a Niovero, popoháňaní nadávkami polície, boli rozdelení do príslušných znepriatelených mužstiev stojac proti sebe navzájom na opačných stranách plochy letiska, odkiaľ sa začali navzájom častovať oplzlými pokrikmi tľapkajúc sa po holých zadkoch na zvýraznenie opovrhnutia. Ich ženy ich z diváckej zóny slovne pobádali k ohavným činom. Štyria strážnici na koňoch hliadkovali priestor medzi rozhádanými stranami, aby zabránili akýmkoľvek nešportovým pokusom o začiatok zápasu pred príchodom rozhodcu.

Na verande úradu sa Oelrischs pripojil k Fletcherovi, ale takmer okamžite boli vyrušení dupotom okovaných podrážok po schodoch vedúcich popri verande. Rotmajster prichádzal oznámiť, že je všetko pripravené pre prvý dnešný prípad, a požiadať

o prítomnosť Miestneho správcu. Stopätnásť kilo vážiaci a meter deväťdesiat vysoký Binanderský bojovník zastal v pozore pred Miestnym správcom, rázne zasalutujúc rukou, so špicou helmice trblietajúcou sa, s jazdeckým bičíkom pevne pod pazuchou, malými prasačimi očkami hľadiac do strednej vzdialenosti, a okolo veľkých čiernych bagančí pod uhlom 45 stupňov k zemi usadzujúcim sa prachom, ktorý vytváral mdlý opar zatieňujúci lesknúce sa špičky. Kedysi to bol člen kmeňa z Novej Guiney, ale teraz bol členom kmeňa rotmajstrov, nachádzajúcich sa všade tam, kde na žrdi viala britská námorná vlajka Union Jack, ktorému sa už v noci nesnívalo o krokodíloch a čarodejnicích, ale o vojenských nástupoch, leštidle, vedrách a súpravách kief.

„Všetci oni prišli, tak. Všetci kanaka na prehliadka.“

„Výborne. Pokračujte, rotmajster.“ Fletcher opätovne pozdrav; rotmajster urobil čelom-vzad a dal pokyn posádkovým trubačom, ktorí začali svoje fanfáry. MS sa pripojil ku rotmajstrovmu dôstojnému pochodu k malému pódiu pri vonkajšej strane kolovej hradby. Keď bol konečne usadený pod trblietavým prístreškom, zabaveným z nákladu nevkusnej nočnej bielizne zo sekáča, určeného pre misionársku kongregáciu na Solomonoch, ale zbožne odklonený Oelrichsom, ako niečo, čo je nebezpečné pre ich vieru a mravy, trubači stíchli a riadna záležitosť toho dňa započala.

Náčelníci Lavalava a Niovoru, Abuk a Deng, pristúpili k pódiu a pokúsili sa zasalutovať. Rotmajster

stojaci pri schodíkoch v strnulom pozore sa zachvel a úpenlivo si zaželel, aby ich mohol mať vo svojom výcvikovom družstve aspoň na celé jedno horúce odpoludnie.

„Ó Tikame,“ povedal Abuk v jazyku Morokov, ktorým Fletcher rozprával plynule, „ó Tikame, oni dobre poznajú tieto lajná z Niovoru, ako ich ženy smrdia tak hnusne, že len lesné diviaky sa dokážu premôcť a obšťastniť ich, ako pindíky ich mladých visia maličké a scvrknuté sťa maliček starej baby, ako krmia svojich hostí psími výkalmi, a, a“ – zvýšil hlas až na zúrivy škrek – „títo skrčkovia, tieto prasatá, ktoré sa opovažujú nárokovať si posvätnú zem našich otcov, zem zvanú Arafura, ohraničenú palmami pandánu a riekou Lava, odo mňa a od mojich bratov. Oni vedia dobre, ó mocný Tikame, že slová pravdy tak často vypadnú z úst takýchto ľudí, ako často vypadne poklad zo zadku našich sviň. Nech dovoľia nám teda vytĺcť tento ľudský odpad, úplne ich zničiť a vyhnáť z ich očí, tak, že aj ich prasatá sa za nich budú hanbiť.“

„Čo oni na to, ó Deng?“ Fletcher pozrel smerom k náčelníkovi Niovoru.

Deng, ktorého polovica tváre bola v mladosti roztrieštená kyjakom, a ktorý si Abuka premeriaval s tichým opovrhnutím počas jeho afektovaného kázania, vytiahol spoza chrbta hrst peria a odpovedal.

„Ó Tikame, my muži z Niovoru si nevšímame toto čvirikanie z Lavalava. Pretože Lavalava sú ako toto perie, na ktoré keď zafúka vánok, padá na zem a po-